

Českomoravská psychologická společnost Sekce psychologie zdraví

Sborník abstrakt sdělení

**z 23. konference Sekce psychologie zdraví ČMPS
Vernířovice 20. 5. - 22. 5. 2016**

Garanti odborného programu:

prof. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.
(Katedra psychologie FF Univerzity Karlovy v Praze)

doc. PhDr. Bohumil Koukola, CSc.
(Katedra pedagogické a školní psychologie, PdF OU, Ostrava)

prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc.
(Lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Hradci Králové)

Ostrava 2016

© 2016 Pedagogická fakulta OU v Ostravě

ISBN 978-80-7464-827- 4

Sborník abstrakt sdělení

z 23. konference
Sekce psychologie zdraví ČMPS
Vernířovice 20. - 22. 5. 2016

Editoři: PhDr. Radim Badošek, Ph.D.
doc. PhDr. Bohumil Koukola, CSc.

Recenzenti: PhDr. Radim Badošek, Ph.D.
prof. Vladimír Kebza, CSc.
doc. PhDr. Bohumil Koukola, CSc.
prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc.

Vydaly:

© Pedagogická fakulta OU v Ostravě

ve spolupráci se Sekcí psychologie zdraví Českomoravské psychologické společnosti

Vydání: 5. elektronická verze na CD-ROM

ISBN 978-80-7464-827- 4

OBSAH

Úvodní slovo	5
Abstrakta sdělení	6
Badošek, R. Redukce váhy jako stav mysli (a ne pouze jen těla)	6
Benda, J., Hamrová, K. <i>Soucit se sebou, internalizovaný stud a regulace emocí</i>	7
Brabcová, D., Kantnerová, H., Kohout, J. <i>Souvislost stresu a náchylnosti k neuroticismu s bolestmi krční páteře a efektivita rehabilitační léčby</i>	8
Brustmanová, S., Slezáčková, A. <i>Vytrvalost a naděje: protektivní faktory duševní pohody</i>	9
Čepová, E., Kolarčík, P., Madarasová Gecková, A. <i>Zdravotná gramotnost v asociácii s orálním zdravím v slovenskej populácii</i>	10
Cigalová, V., Vachková, E., Mareš, J. <i>Kvalita života pacientů se srdečním selháním</i>	11
Hátlová, B., Louková, T., Wedlichová, I., Dlabal, M., Sörensen, M., Bentzen, M., Falhorlm, A. <i>Motivace k pohybové aktivitě u psychiatrických pacientů</i>	12
Hodačová, L., Sigmundová, D., Kalman, M. <i>Životní spokojenost a subjektivně vnímané zdraví českých dětí – HBSC studie</i>	13
Karoušová, V. <i>Zdravý, přirozený a osobitý vývoj dětí. Podpora a inspirace pedagogů předškolního vzdělávání při vytváření podnětného a respektujícího prostředí.</i>	14
Kastnerová, M., Oulehla, M. <i>Význam transcendence v lidském konání</i>	15
Kebza, V. <i>Zpráva o činnosti Sekce psychologie zdraví ČMPS za rok 2015 včetně spolupráce s EHPS a EFPA</i>	16
Kohout, J., Brabcová, D. <i>Psychometrické ověření české verze Škály vnímaného stresu</i>	17
Kolarčík, P., Čepová, E., Nováková, Z., Madarasová Gecková, A., Tavel, P. <i>Rozdiely v úrovni zdravotnej gramotnosti v súvislosti s fajčením, konzumáciou alkoholu a drog u respondentov na Slovensku</i>	18
Křížová, B., Mareš, J. <i>Specifické úrazy dětí způsobené psem</i>	19
Květon, P., Záborská, K., Šolcová, I., Mudrák, J., Blatný, M. <i>Prediktory syndromu vyhoření u českých akademiků</i>	20
Lacková Rebičová, M., Dankulincová Veselská, Z., Madarasová Gecková, A. <i>Trajektória detí a dospievajúcich s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami v systéme sociálnej a zdravotníckej starostlivosti</i>	21
Mareš, J. <i>Vliv sociálních sítí na zdravotní názory a zdravotní chování matek</i>	22
Mareš, J. <i>Psychologický pohled na vztahy mezi sestrou a lékařem/lékařkou</i>	23
Mareš, J., Cígler, H., Vachková, E. <i>Zkrácená verze dotazníku zjišťujícího kvalitu života u seniorů: OPQOL-20</i>	24
Masaryk, R., Čunderlíková, A. <i>Argumenty oponentov vakcinácie: příběh nedověry</i>	25

Neusar, A. Co trápí doktorandy? Výzvy PhD existence.....	26
Oulehla, M., Kastnerová, M. <i>Verbaterapie jako prostředek k řešení psychosomatických potíží, k duchovnímu rozvoji a k podpoře lidského zdraví</i>	27
Pavlas, I. Úroveň syndromu vyhoření ve vztahu k Chování typu A v učitelské práci	28
Pelcák, S., Čermáková, R. <i>Psychologické faktory života s diabetem mellitus</i>	29
Petrová, A., Plevová, I. <i>Inkluzivní forma vzdělávání z pohledu učitelů základních škol a rodičů žáků</i>	30
Plevová, I., Jirásková, M., Petrová, A. <i>Zimní putování a subjektivně významné hodnoty u studentů FTK UP Olomouc</i>	31
Pospíchal, M. <i>Coping strategie vrcholových manažerů ve vztahu k jejich imunitnímu systému a riziku onemocnění rakovinou</i>	32
Pugnerová, M. <i>Význam propojení teoretických a praktických psychologických poznatků u budoucích učitelů</i>	33
Stecz, P., Nowakowska-Domagala, K. <i>Psychological symptoms associated with anger suppression and the positive meaning of coping</i>	34
Svobodová, L. Fenomén sebepoškozování – proč se žáci základní školy sebepoškozují? Pohled školní psycholožky	35
Svoboda, M., Rysová, I. <i>Fastfood jako stravovací styl současné doby</i>	36
Štětovská, I., Justová, R., Kotenová, Y., Tomková, B. <i>Zdraví učitelů očima studentů</i>	37
Vachková, E., Gigalová, V., Čermáková, E., Mareš, J. <i>Kvalita života v těhotenství a její hodnocení pomocí elektronické verze dotazníku QOL-GRAV</i>	38
Vrtišková, P. <i>Pilotní studie: Osobní pohoda a životní styl vojáků z povolání</i>	39
Žaloudíková, I. <i>Dětské pojetí drogy</i>	40
Posterová sekce	41
Brustmannová, S., Slezáčková, A. <i>Adaptace Škály vytrvalosti a Škály naděje pro českou populaci</i>	41

Úvodní slovo

Tak jako každý rok pravidelně přichází léto, podzim a zima, tak i jaro a ruku v ruce s ním již 5. elektr. edice Sborníku abstrakt sdělení, která budou přednesena na 23. celostátní konferenci Sekce psychologie zdraví ČMPS s mezinárodní účastí ve dnech 20. 5 – 22. 5. 2016 ve Vernířovicích u Šumperka.

Sborník letos připravila Katedra pedagogické a školní psychologie, Pedagogické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě. Převzala tak pro tento rok tuto prestižní štafetu od spolupořadatelských pracovišť, kterými jsou Katedra psychologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Ústav sociálního lékařství Lékařské fakulty UK v Hradci Králové.

Jsme rádi, že se spektrum autorských příspěvků rozšiřuje i o členy nepsychology. Je to podle nás důkaz toho, že Psychologie zdraví se zcela přirozeně propojuje s praxí a tím dokazuje svou životaschopnost i v jiných vědních oborech s různými koncepcemi a aplikacemi, které v jednotlivých příspěvcích tento Sborník abstraktů sdělení uvádí. Přináší pozitivní přístupy a témata nejen o duši, ale i o těle skrze stomatologii, chirurgii, tělovýchovu ad. A nesmíme zapomenout také na nové kolegy, kteří začínají každý další ročník konference plnit více a více svými příspěvky nově založenou studentskou i posterovou sekci.

Všechny uvedené příspěvky v tomto sborníku prošly recenzním řízením, za což patří nezměrný dík všem posuzovatelům, kteří mimo své pracovní aktivity dbají na kvalitu, jednotnost zpracování přihlášených abstrakt sdělení i na zvyšující se trend odborné úrovně celostátní konference Sekce psychologie zdraví s mezinárodní účastí. Chceme poděkovat i autorům jednotlivých příspěvků, kteří hbitě zareagovali a kvalitně dopracovali své příspěvky dle pokynů recenzentů.

Věříme proto, že i díky takové spolupráci bude naše letošní konference stejně úspěšná jako v minulých letech.

Editoři

Abstrakta sdělení

Badošek, R. Redukce váhy jako stav mysli (a ne pouze jen těla)

Pracoviště autora: Katedra pedagogické a školní psychologie, PdF, OU v Ostravě

Východiska: V současnosti jsou při aktivitách a prezentacích různých programů zaměřených na redukci váhy akcentována nutričně výživová hlediska z hlediska vyrovnanosti či naopak absence některých potravin, dále je vyvíjen tlak na prezentaci efektivity dané diety a důraz na vůli vytrvat v daném režimu. V mnoha aspektech jde jen o vnější atributy, které však nemusí souznít s vnitřními procesy hubnoucího jedince. Řešeny mohou být proto jen důsledky nikoliv příčiny nadváhy. Autor je přesvědčen, že i velmi malá změna v postojích a zvycích může způsobit výrazné změny a to jen při uvědomování si vzájemných souvislostí duševního stavu v rámci výživy.

Metoda: Metoda pojednání a výsledků v nich získaných je z hlediska formálního retrospektivně introspektivní a zároveň narativní. Z hlediska praktického jde o popis o hledání vlastní cesty autora příspěvku k dosažení žádoucí hmotnosti bez odborné pomoci.

Výsledky: V psychologii to nebývá příliš zvykem, ale v tomto konkrétním případě jsou výsledky s jistou mírou nadsázky doslova hmatatelné. S vlastním, sobě na míru šitým přístupem se povedlo autorovi redukovat hmotnost během několika málo měsíců o více než 12 kg, aniž by po ukončení došlo k typickému kompenzačnímu nárůstu váhy.

Závěry: Individuální přístup při redukci váhy by měl vycházet z vnitřního rozhodnutí, což usnadní zajistit trvalejší výsledek.

Benda, J., Hamrová, K. *Soucit se sebou, internalizovaný stud a regulace emocí*

Pracoviště prvního autora: Katedra psychologie, FF UK v Praze

Východiska: Práce Arnolda Beissera, Eugene Gendlina, Leslieho Greenberga a dalších autorů vyzdvihly význam akceptace vlastních prožitků pro regulaci emocí, udržování a kultivaci duševního zdraví a duševní pohody. Nově definovaná schopnost soucítit se sebou přitom zřejmě tuto akceptaci usnadňuje, resp. umožňuje.

Metoda: Prostřednictvím dvou dotazníkových šetření jsme se pokusili ověřit teoreticky předpokládané souvislosti mezi schopností soucítit se sebou, potížemi v regulaci emocí a přítomností pocitů internalizovaného studu. K posouzení vztahu mezi proměnnými jsme využili Pearsonovy korelační koeficienty a výsledky lineární regresní analýzy.

Výsledky: Šetření 1 (N = 471) prokázalo silnou negativní korelaci ($r = - 0,71$; $p \leq 0,01$) mezi schopností soucítit se sebou a potížemi v regulaci emocí. Soucit se sebou byl v našem vzorku 1 statisticky signifikantním prediktorem potíží v regulaci emocí [(F (1, 469) = 463,836, $p \leq 0,01$).

Závěry: Schopnost soucítit se sebou zřejmě významně eliminuje pocity internalizovaného studu i potíže v regulaci emocí. Je proto zřejmě důležitým předpokladem duševního zdraví a duševní pohody.

Brabcová, D., Kantnerová, H., Kohout, J. Souvislost stresu a náchylnosti k neuroticismu s bolestmi krční páteře a efektivita rehabilitační léčby

Pracoviště prvního autora: Katedra psychologie, PdF, ZČU v Plzni

Východiska: S bolestmi krční páteře se potýká někdy během života cca 65 % populace, přičemž u 5 % tyto bolesti vedou k signifikantnímu omezení pohyblivosti. Cílem této studie je prozkoumat souvislost bolesti krční páteře s náchylností k neuroticismu a rovněž s aktuálně vnímaným stresem, a následně ověřit účinnost rehabilitační léčby zaměřené na redukci bolesti krční páteře.

Metoda: 67 respondentů s chronickou bolestí krční páteře vyplnilo na začátku rehabilitační léčby českou verzi nástroje Neck disability index (NDI) měřícího aktuální intenzitu této bolesti a Škálu vnímaného stresu určující hladinu stresu a také dotazník MHQ pro stanovení náchylnosti k neuroticismu. Zhruba po 6 měsících rehabilitační léčby následoval retest.

Výsledky: Párový t-test pro dotazník NDI prokázal významný pokles míry bolesti krční páteře během rehabilitační léčby (průměr poklesl z 2,6 na 1,96 bodu, $p \leq 0,001$). Potvrdil se rovněž očekávaný pokles aktuálně vnímaného stresu (průměr z 17,72 na 16,58 bodu, $p \leq 0,002$) související nejspíše s úlevou od bolesti. Z hlediska faktorů souvisejících s mírou bolesti krční páteře se ukázala jako signifikantní míra vnímaného stresu a rovněž náchylnost k úzkostem, depresím a somatická projekce.

Závěry: Ukázali jsme, že cílená rehabilitační léčba má pozitivní vliv na redukci míry bolesti krční páteře a tím i na pokles vnímaného stresu. Náchylnost k některým neurotickým poruchám je významným prediktorem bolestí krční páteře.

Brustmanová, S., Slezáčková, A. Vytrvalost a naděje: protektivní faktory duševní pohody

Pracoviště prvního autora: Psychologický ústav FF MU v Brně

Východiska: Cílem této studie bylo prozkoumat souvislosti duševní pohody, vytrvalosti, naděje a negativních životních událostí. Na základě zjištěných vztahů byl ověřován model, který předpokládá roli vytrvalosti a naděje jako protektivních faktorů duševní pohody.

Metoda: Výzkumný soubor tvořilo 338 respondentů, z toho 209 žen (61,8%) a 129 mužů (38,2%), ve věkovém rozpětí 15 - 76 let ($M = 28,39$ let). Byla použita Škála duševní pohody (PWB), Škála naděje (AHS), Škála vytrvalosti (Grit-S) a škála negativních životních událostí (NLE).

Výsledky: Výsledky korelační a regresní analýzy poukazují na signifikantní vztah všech proměnných k duševní pohodě, přičemž naděje vykazuje nejtěsnější korelaci ($r = 0,55$; $p \leq 0,001$) a je nejsilnějším nezávislým prediktorem ($\beta = 0,460$). Regresní modelování svědčí o vztahu, ve kterém naděje a vytrvalost fungují jako prediktory duševní pohody v kontextu negativních životních událostí. Komparační analýzy demografických faktorů ukázaly významné rozdíly mezi jednotlivými věkovými kategoriemi i kategoriemi rodinného stavu, avšak minimální rozdíly genderové.

Závěry: Všechny proměnné zahrnuté do této studie vykazovaly signifikantní vztah k duševní pohodě. Vytrvalost a naděje mohou fungovat jako protektivní faktory duševní pohody v kontextu vlivu negativních životních událostí.

Čepová, E., Kolarčík, P., Madarasová Gecková, A. Zdravotná gramotnosť v asociácii s orálnym zdravím v slovenskej populácii

Pracovište prvého autora: Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach

Východiska: Orálne zdravie je súčasťou každodenného života a jeho zanedbaním dochádza k rôznym zdravotným ťažkostiam a komplikáciám. Zdravotná gramotnosť (ZG) umožňuje ľuďom pochopiť, zhodnotiť a aplikovať informácie týkajúce sa zdravia v každodennom živote. Cieľom nášho príspevku je poukázať na súvislosti medzi ZG a správaním podporujúcim orálne zdravie.

Metoda: Prierezová štúdia, ktorej cieľovou skupinou bola dospelá populácia. Respondentom bola administrovaná slovenská verzia HLQ spolu s položkami zameranými na starostlivosť o orálne zdravie. HLQ je komplexný merací nástroj, ktorý sa zameriava na deväť rôznych oblastí ZG. Súvislosti ZG s orálnym zdravím sme testovali pomocou lineárnej regresie a U-testu s využitím štatistického programu SPSS 21.0.

Výsledky: Vyššie priemerné skóre vo všetkých doménach súvisí s čistením zubov aspoň 2-krát denne a vyššie skóre ZG vo väčšine domén súvisí s používaním pasty s fluoridom (domény: 1,6,7,8 a 9). Taktiež používanie pomôcok na čistenie medzizubných priestorov súvisí s vyšším skóre v doménach: 1, 2, 5, 8 a 9. Úroveň ZG vo väčšine domén nesúvisí s dôvodom návštevy zubného lekára, krvácaním ďasien a používaním škrabky na jazyk.

Záver: Naše zistenia naznačujú, že ZG je významným prediktorom správania podporujúceho orálne zdravie. Intervenčné opatrenia zamerané na zlepšenie orálneho zdravia by mali zohľadňovať rôznu mieru ZG jednotlivcov.

Cigalová, V., Vachková, E., Mareš, J. *Kvalita života pacientů se srdečním selháním*

Pracoviště prvního autora: Ústav sociálního lékařství, LF UK v Hradci Králové

Východiska: Prevalence srdečního selhání (SS) v dospělé populaci ve vyspělých zemích neustále stoupá. K výraznému nárůstu SS dochází ve vyšších věkových skupinách v souvislosti s prodlužováním střední délky života a s moderními diagnosticko-terapeutickými možnostmi. Cílem studie bude zjistit, do jaké míry se mění kvalita života v čase v souvislosti s tíží SS a v kterých oblastech. Dále zmapovat, do jaké míry se mění kvalita života pacientů se SS v souvislosti poskytovanou individualizovanou péčí a vlivem různých terapeutických výkonů.

Metoda: Kvantitativní přístup, jehož podstatou bude výběr specifického zahraničního dotazníku hodnotícího kvalitu života u pacientů se SS, který bude modifikován a standardizován pro českou populaci.

Výsledky: Z výsledků zahraničních studií je patrné, že SS výrazně negativně ovlivňuje kvalitu života pacienta. Nepostihuje pouze tělesnou schránku, ale i tu duševní, zasahuje do sociálních kontaktů a interakcí konkrétního člověka.

Závěry: Zjištěné skutečnosti v rámci realizace výzkumu povedou k určení hlavních determinant, které ovlivňují kvalitu života pacientů se SS (např.: NYHA, věk, ejekční frakcí levé komory).

Podpořeno projektem PRVOUK P37/09; Podpořeno projektem AZV č. 16-28174A.

Hátlová, B., Louková, T., Wedlichová, I., Dlabal, M., Sörensen, M., Bentzen, M., Falholm, A. *Motivace k pohybové aktivitě u psychiatrických pacientů*

Pracoviště prvního autora: Katedra psychologie, PdF UJEP v Ústí nad Labem

Východiska: U psychicky nemocných osob je pozorovatelná psychopatologie v jejich prožívání vlastního těla. Souvisí to:

- s používáním pohybu v rozsahu částí, nebo celku těla a využíváním prostoru
- s potlačováním nebo explozí emočních projevů zřejmých v tělesném pohybu
- se sociální tělesnou úzkostí, kdy pohybové aktivity jsou často vnímány jako sebezprezentační hrozba

Je ověřeno, že různé druhy motivace k pohybu ovlivňují jak hodnocení sebe sama na globální úrovni, tak specifické sebehodnocení spojené s tělem a jeho pohybem. Jak motivovat psychicky nemocné k pohybové aktivitě? Vycházíme z předpokladu, že je u nemocných důležité znovu obnovit vztah k pohybové aktivitě. Vybudovat:

- zájem (jedinec si užívá aktivitu)
- odhodlání (věří, že je to důležité a nakonec i příjemné)
- sebevědomí (zvládá aktivitu bez problémů)

Metoda: Motivační rozhovor (Miller, Rollnick, 2002). Do projektu je zařazeno 300 psychiatrických pacientů v ČR a 100 v Norsku.

Výsledky: Aplikace metody Motivačního rozhovoru a sběr dat byl zahájen v České republice a paralelně v Norsku v dubnu 2016.

Závěry: Projekt je příkladem úspěšné spolupráce mezinárodního výzkumného grantu mezi katedrou psychologie PdF UJEP, Ústí nad Labem a Norwegian School of Sport Science, Oslo.

Projekt je podporován grantem, MŠMT ČR, Czech - Norwegian Research Programme (CZ09) 7F14500, 2014-2017.

Hodačová, L., Sigmundová, D., Kalman, M. *Životní spokojenost a subjektivně vnímané zdraví českých dětí – HBSC studie*

Pracoviště prvního autora: Ústav sociálního lékařství LF UK v Hradci Králové

Východiska: Práce monitoruje trendy životní spokojenosti a subjektivně vnímaného zdraví u českých dětí ve věku 11, 13 a 15 let.

Metoda: Data byla získána v rámci mezinárodní studie HBSC (The Health Behaviour in School-Aged Children: A WHO Cross-National Study). Jednotlivá šetření proběhla v letech 2002, 2006, 2010 a 2014 a celkem se ho zúčastnilo 16 357 dětí (48,5 % chlapců a 51,5 % dívek). Z celkového počtu respondentů bylo 32,1 % dětí ve věku 11 let, 33,5 % ve věku 13 let a 34,4 % ve věku 15 let.

Výsledky: Z výsledků vyplývá, že životní spokojenost českých dětí je vysoká. Ve všech sledovaných letech děti na Cantrilově škále životní spokojenosti uvedly hodnoty vyšší než dvě třetiny možného maxima (průměrná životní spokojenost se pohybovala od 7,21 do 7,51). Životní spokojenost konsistentně statisticky významně ($p \leq 0.001$) souvisela s věkem a pohlavím dětí. Subjektivně vnímané zdraví u českých dětí bylo celkově hodnoceno jako dobré; celkem 87,6 % respondentů uvedlo, že jejich zdraví je výborné nebo dobré. Ve všech sledovaných letech byla zaznamenána statisticky významná souvislost ($p \leq 0.001$).

Závěry: České děti jsou se svým životem spokojené a většina dětí své zdraví vnímá jako dobré. I když určité statisticky významné rozdíly mezi jednotlivými sledovanými lety byly zaznamenány, jednoznačné trendy u obou sledovaných ukazatelů zjištěny nebyly.

Poděkování: Studie vznikla s podporou programu PRVOUK P37/09 a s podporou projektu AZV 16-28174 A.

Karoušová, V. *Zdravý, přirozený a osobitý vývoj dětí. Podpora a inspirace pedagogů předškolního vzdělávání při vytváření podnětného a respektujícího prostředí.*

Pracoviště: Interní doktorandka. Pedagogika. FF UK v Praze

Východiska: Reflexe obsahu a kvality předškolní edukace. Vytváříme podmínky a používáme metody akcentující spokojenost, psychickou pohodu i odolnost dítěte? Chápeme partnerskou spolupráci s rodinou dítěte coby nutný předpoklad zdravého rozvoje dítěte?

Metoda: Jako výzkumné metody byly použity případové studie, pozorování a poznatky získané při aktivní výuce.

Výsledky: Během výzkumu a jeho praktického vyhodnocení došlo k podpoře a inspiraci předškolních pedagogů, rodinných příslušníků i širší veřejnosti ve výchově a dětí předškolního věku.

Závěry: Dosáhlo se odkrytí nových možností radostné a společné tvorby podnětného, bezpečného a otevřeného prostředí nejen v našich školách.

Kastnerová, M., Oulehla, M. *Význam transcendence v lidském konání*

Pracoviště prvního autora: Katedra výchovy ke zdraví. PdF, JČU v Českých Budějovicích

Východiska: V pozadí cílů a hodnot jsou tzv. jevy směřování (zaměření života k tomu, co dosažitelné cíle přesahuje – transcendentuje). Těmito cíli jsou nejčastěji mravní transpersonální charakteristiky, lidské ctnosti (moudrost, statečnost, mírnost ve smyslu spolehlivosti, poctivosti, přátelskosti a poslušnosti, spravedlnost, víra, naděje, láska). Podmínkou každého soužití je vzájemný ohled, úcta k pocitům druhého, včetně jeho důstojnosti, spolupráce, výpomoc, důvěra atd.).

Metoda: Empirické pozorování v klinické praxi - vliv krátkodobých dosažitelných a přesahujících transcendentálních cílů na pocit subjektivní pohody a na psychickou stabilitu člověka.

Výsledky: Průnik mravních aspektů do našeho snažení v konativní oblasti pozitivně ovlivňuje psychickou stabilitu jedince.

Závěry: Mravní ctnosti jsou významným prostředkem rozhodování.

Kebza, V. Zpráva o činnosti Sekce psychologie zdraví ČMPS za rok 2015 včetně spolupráce s EHPS a EFPA

Pracoviště autora: Katedra psychologie, FF UK v Praze

Východiska: Zpráva představí bilanci aktivit Sekce, které se uskutečnily v průběhu roku 2015.

Metoda: Metodami shromažďování informací byly analýzy záznamů aktivit, seznamy účastníků, výstupy.

Výsledky: Zpráva představí komplexní činnost Sekce v oblasti vědy a výzkumu v oblasti psychologie zdraví, v oblasti publikačních aktivit a v oblasti negraduálního a postgraduálního vzdělávání.

Závěry: Závěry přinesou návrh dalšího směřování úsilí výboru i členů sekce včetně analýzy obměny členské základny.

Kohout, J., Brabcová, D. *Psychometrické ověření české verze Škály vnímaného stresu*

Pracoviště prvního autora: Katedra matematiky, fyziky a technické výchovy, PdF, ZČU v Plzni

Východiska: Problematice stresu je věnována značná pozornost. Proto je třeba mít k dispozici jednoduchý a přitom spolehlivý nástroj umožňující stanovit aktuální hladinu stresu. Cílem tohoto příspěvku je představit standardizaci české verze Škály vnímaného stresu vyvinuté původně Cohenem v roce 1983.

Metoda: Dotazník obsahující 10 položek byl nejprve přeložen do češtiny v souladu s obecnými standardy pro překlad výzkumných nástrojů. Poté bylo realizováno šetření zahrnující celkem 358 respondentů.

Výsledky: Česká verze dotazníku vykazovala vysokou míru vnitřní konzistence, když Cronbachovo alfa bylo 0,871. KMO kritérium testující vhodnost dat z hlediska faktorové analýzy dosáhlo rovněž vysoké hodnoty 0,891, přičemž u žádné z položek nebyla tato hodnota menší než 0,84. Explorativní faktorová analýza potvrdila dvoufaktorovou strukturu dotazníku preferovanou i v originální verzi. Konfirmativní faktorová analýza pak ukázala, že uvedený dvoufaktorový model dosahuje výborných výsledků v absolutních i relativních indexech shody modelu s daty stejně jako v indexech vystihujících úspěšnost modelu.

Závěry: Česká verze Škály vnímaného stresu je reliabilním a validním nástrojem umožňujícím měření aktuální hladiny vnímaného stresu, která může najít uplatnění ve výzkumných studiích i v praxi. Meze její využitelnosti budou předmětem dalšího zkoumání.

Kolarčik, P., Čepová, E., Nováková, Z., Madarasová Gecková, A., Tavel, P. *Rozdiely v úrovni zdravotnej gramotnosti v súvislosti s fajčením, konzumáciou alkoholu a drog u respondentov na Slovensku*

Pracovišťa prvého autora: Lekárska fakulta UJEP v Košiciach

Východiska: Úroveň zdravotnej gramotnosti, súbor kognitívnych a sociálnych zručností, ktoré určujú motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať, pochopiť a použiť informácie o zdraví spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobrý zdravotný stav, je jedným z kľúčových determinantov zdravia. Zohráva dôležitú úlohu v oblasti podpory zdravia. Cieľom práce je porovnať úroveň zdravotnej gramotnosti medzi respondentmi s a bez vybraného rizikového správania.

Metoda: Dáta boli získané formou prierezovej štúdie s 360 klientmi zubných ambulancií (RR = 72%; 47,8% mužov, priemerný vek = 39). Administrovaný dotazník obsahoval demografické údaje, Dotazník zdravotnej gramotnosti (HLQ-SK) s 9 doménami, údaje o zdraví, životnom štýle a rizikovom správaní. Rozdiely v zdravotnej gramotnosti medzi skupinami boli hodnotené t-testom a ANOVA.

Výsledky: Nefajčiari mali vyššiu zdravotnú gramotnosť v 7 z 9 dimenzií HLQ-SK v porovnaní s fajčiarmi ($t = 2,07 - 3,75, p \leq 0,05$). Konzumenti ľahkých drog mali vyššiu ZG v porovnaní s konzumentmi tvrdých drog. Respondenti bez skúsenosti s drogami mali vyššiu ZG v porovnaní s tými, ktorí skúsili tvrdé drogy v 3 z 9 dimenzií ($F = 3,04 - 4,86, p \leq 0,05$).

Záver: Vyššia úroveň zdravotnej gramotnosti súvisí s nižším výskytom rizikového správania, čo súvisí s chápaním jednoznačného negatívneho dopadu tohoto správania na zdravie. Zvyšovanie zdravotnej gramotnosti v populácii, môže znížiť výskyt nezdravého správania a životného štýlu.

Křížová, B., Mareš, J. *Specifické úrazy dětí způsobené psem*

Pracoviště prvního autora: oddělení dětské chirurgie a traumatologie, FN v Hradci Králové

Východiska: Cílem bylo zjištění informací o úrazech dětí, které byly poraněny psem. Jedná se o problém nejen u nás, ale i v zahraničí. Na rozdíl od zahraničí existují u nás ojedinělé výzkumné práce a chybí přesné statistiky.

Metoda: Výzkumný soubor tvořily všechny děti do 15 let, které byly ošetřeny na našem oddělení v období 2009 až 2013. Byl zvolen kvantitativní výzkum. Metodou získání informací byl retrospektivní sběr dat ze zdravotnické dokumentace dětské chirurgie a traumatologie Fakultní nemocnice v Hradci Králové a dat z Ústavu zdravotnických informací a statistiky České republiky. Data byla analyzována a zpracována pomocí popisné statistiky, významnost rozdílů byla zjišťována pomocí Chí-kvadrát testu a Fisherova přesného testu.

Výsledky: Výzkumem byly odhaleny jen některé obecné poznatky o příčinách těchto poranění. Pro další výzkum je nutné použít cílenější formy šetření, např. dotazníky pro rodiče a děti. Formulována byla doporučení pro prevenci k minimalizaci pokousání.

Závěry: Děti jako pacienti jsou s ohledem na své tělesné a psychické limity rizikovou skupinou. Následky těžkých zranění jsou viditelné na těle, ale skryté v podobě psychických problémů, které mohou ovlivnit život dítěte v dospělosti. Poskytnutí výsledků široké veřejnosti může ovlivnit počet zraněných dětí. Vypracování daných zásad o přístupu k psům a jejich respektování je důležitou součástí prevence.

Květon, P., Zábrodská, K., Šolcová, I., Mudrák, J., Blatný, M.
Prediktory syndromu vyhoření u českých akademiků

Pracoviště prvního autora: Psychologický ústav AV ČR, v.v.i. v Brně

Východiska: Syndrom vyhoření označuje stav psychického vyčerpání, který zasahuje do kognice, motivace, emocí a výkonnosti zaměstnanců, a negativně tak ovlivňuje kvalitu jejich života. Cílem tohoto příspěvku je přispět k rozvoji poznatků o syndromu vyhoření analýzou výskytu a prediktorů tohoto jevu u českých akademiků.

Metoda: Výzkum byl realizován pomocí dotazníkového šetření na vzorku 2 229 akademiků a akademiček působících na českých veřejných univerzitách. Kromě demografických položek dotazník obsahoval standardizovaný nástroj na zjišťování syndromu vyhoření, organizačního klimatu na katedrách a psychosociálního pracovního prostředí.

Výsledky: Výsledky ukázaly, že více než polovina respondentů (53,3%) měla nějakou zkušenost se syndromem vyhoření, 15,6% pociťovalo některé stavy a emoce související se syndromem vyhoření pravidelně. Regresní analýza ukázala, že nejvýznamnějšími prediktory syndromu vyhoření byly konflikt práce - rodina, množství pracovních nároků a nejistota pracovního místa. Naopak negativní vztah byl nalezen u věku, důrazu na kvalitu práce, míry vlivu, silné sociální komunity, závazku vůči organizaci, a jasného vymezení pracovních rolí.

Závěry: Autoři diskutují výsledky výzkumu z hlediska praktických implikací pro management a řízení na univerzitních pracovištích. Pro snížení výskytu syndromu vyhoření se ukazují jako klíčová především opatření na harmonizaci práce a rodiny a podpora kvality, spíše než kvantity akademické práce.

Lacková Rebičová, M., Dankulincová Veselská, Z., Madarasová Gecková, A. *Trajektória detí a dospievajúcich s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami v systéme sociálnej a zdravotníckej starostlivosti*

Pracovišťe prvého autora: Lekárska fakulta, UPJŠ v Košiciach

Východiska: Cieľom prezentovanej štúdie je sledovať a analyzovať trajektóriu dospievajúcich s emocionálnymi a behaviorálnymi problémami (EBP) v systéme starostlivosti na základe úzkej spolupráce s odborníkmi. Štúdia má ambíciu priniesť a prehĺbiť poznatky týkajúce sa kvality života dospievajúcich s EBP v sociálnom kontexte a v kontexte poskytovanej starostlivosti, ktoré umožnia zhodnotiť efektivitu systému starostlivosti.

Metoda: V rámci longitudinálnej štúdie budú cieľovou skupinou dospievajúci s EBD vo veku 11-15 rokov vstupujúci do starostlivosti, rodičia, poskytovatelia starostlivosti a bežná populácia. Bude nás zaujímať kedy a ako klienti vstupujú a vystupujú zo systému starostlivosti alebo prechádzajú do inej starostlivosti, typológia klientov a charakteristiky poskytovanej starostlivosti.

Výsledky: Keďže ide o rozbiehajúci sa výskum, prvé výsledky budú k dispozícii až v závere tohto roka. Výsledky štúdie poskytnú jasnejší pohľad na očakávané a prežívané bariéry a ponúknu pohľad dieťaťa, rodiča a poskytovateľa starostlivosti.

Záver: Pre štúdiu je príznačná jedinečnosť, keďže cieľom je doplniť chýbajúce poznatky týkajúce sa prvkov integrovanej starostlivosti, dlhodobých výsledkov a efektívnosti vynaloženého úsilia poskytovateľov ku klientovi. Štúdia môže priniesť komplexný a celistvý obraz o skutočnom stave a poskytnúť odporúčania na zlepšenie efektívnosti a účinnosti v systéme starostlivosti.

Mareš, J. *Vliv sociálních sítí na zdravotní názory a zdravotní chování matek*

Pracoviště autora: Ústav sociálního lékařství, LF UK v Hradci Králové

Východiska: Tradičně se předpokládá, že laici získávají zdravotní informace z příruček, osvětových zdravotnických materiálů, z časopisů, z rozhlasu či televize. V posledních deseti letech se však ukazuje, že laici (zejména pak ženy a matky) cíleně vyhledávají zdravotnické informace na internetu. Nejde však o oficiální webové stránky zdravotnických institucí, kde je zajištěna jejich odborná správnost, ale o informace, které jsou dostupné na sociálních sítích (Facebook, diskusní fóra, individuální blogy apod.).

Výsledky: Podle britské firmy Kanter Media navštěvují pravidelně sociální sítě ve Velké Británii, Francii, Německu, Španělsku nejčastěji matky, jejichž děti jsou ve věku od 0 do 5 let. Na druhém místě jsou matky dětí od 6 do 11 let.

Závěr: Obdobná situace bude zřejmě i v České republice, i když u nás se toto téma zatím příliš nezkoumá. Přehledový referát shrne současné zahraniční poznatky. Uvede konkrétní příklady rizika hledání na českém internetu, kde se matky dočítají o výhodách vegetariánské stravy pro děti, o nebezpečnosti povinného očkování dětí a o výhodách porodů doma.

Podpořeno projektem PRVOUK P37/09.

Mareš, J. *Psychologický pohled na vztahy mezi sestrou a lékařem/lékařkou*

Pracoviště autora: Ústav sociálního lékařství, LF UK v Hradci Králové

Východiska: Zdravotnická péče o pacienty je týmovou záležitostí. Základními členy zdravotnického týmu jsou lékař/lékařka a všeobecná sestra. Pro kvalitní péči je klíčový dobrý, kooperativní vztah mezi nimi. V běžném provozu zdravotnických zařízení se však setkáváme s různými typy mezilidských vztahů, např. s konkurenčně-nepřátelským, polyvalentním, neutrálním, kooperativní, kolegiálním. Pokud jsou vztahy špatné, pak vedou k mezilidským konfliktům.

Metoda: Přehledový referát přiblíží užívanou terminologii, popíše znaky a podmínky efektivní týmové spolupráce. Ukáže postupy, jimiž se dá diagnostikovat kvalita vztahů sestra-lékař a zmíní se také o specifičnosti toho typu vztahů, v němž musí spolupracovat dvě ženy: sestra a lékařka

Výsledky: Referát končí úvahou o možných intervencích, které pomáhají zlepšovat vztahy mezi sestrami a lékaři/ lékařkami.

Mareš, J., Cígler, H., Vachková, E. Zkrácená verze dotazníku zjišťujícího kvalitu života u seniorů: OPQOL-20

Pracoviště prvního autora: Ústav sociálního lékařství, LF UK v Hradci Králové

Východiska: Dotazník OPQOL-35 vznikl ve Velké Británii a jeho autorkou je Ann Bowlingová z *University College London* v Londýně. Plný název dotazníku zní: *Older People's Quality of Life Questionnaire*. Je určen k diagnostice kvality života seniorů.

Metoda: Se souhlasem autorky originální verze byl dotazník OPQOL přeložen do češtiny. Česká verze má 35 položek, skládá se ze 7 faktorů a odpovídá se pomocí pětistupňové škály. O této delší verzi jsme již referovali. Z pohledu praxe je ovšem dotazník příliš dlouhý a jeho vyplňování seniory zatěžuje. Není tedy divu, že autorka originální verze vytvořila jeho zkrácenou verzi (Bowling, Hankins, Windle et al. 2013), která má 13 položek. Postup pro výběr položek pro zkrácenou verzi byl originální: autoři požádali 237 seniorů, aby určili, které z položky z oněch 35 výchozích považují za nejdůležitější. Takto označené položky vytvořily základ zkrácené verze. Bowlingová a kol. se tedy zaměřila na co nejvyšší míru obsahové validity zkrácené škály OPQOL-13 vzhledem ke kvalitě života. Vznikl jednodimenzionální dotazník, jehož koeficient vnitřní konzistence (Cronbachovo alfa) činí 0.856.

Výsledky: Náš cíl při tvorbě zkrácené verze byl jiný. Snažili jsme se dosáhnout co nejvyšší inkrementální validity vzhledem k dlouhé 35položkové verzi dotazníku OPQOL a zároveň zachovat podobný obsah a strukturu zkrácené verze. Ponechali jsme tedy položky ze všech původních faktorů, jen jsme zmenšili jejich počet. Vznikla zkrácená verze, která má 20 položek, skládá se ze 7 faktorů a odpovídá se pomocí pětistupňové škály.

Závěry: Na novém souboru seniorů (n = 220) jsme ověřili faktorovou strukturu zkrácené verze. Přiklonili jsme se k hierarchickému faktorovému řešení, které dobře odpovídá datům a skýtá výhodu při interpretaci jednotlivých faktorů. Nový dotazník má dva faktory prvního řádu (Osamění seniora; Úloha víry a náboženství v životě seniora) a dále faktor druhého řádu, který jsme nazvali Celková spokojenost seniora s kvalitou svého života. Obsahuje tyto faktory: Spokojenost se životem; Finanční situace seniora; Pozitivní přístup k životu; Rodina a bezpečné zázemí; Zdraví, samostatnost a činnost. Koeficient vnitřní konzistence zkrácené české verze (Cronbachovo alfa) činí 0,920.

Podpořeno projektem PRVOUK P37/09.

Masaryk, R., Čunderlíková, A. *Argumenty oponentov vakcinácie: príbeh nedôvery*

Pracovište prvého autora: Ústav experimentálnej psychológie CSPV SAV v Bratislave

Východiská: Miera zaočkovanosti detí na Slovensku klesá: v kohorte z roku 2012 klesla pod 95% v 4 krajoch a 36 okresoch. Jedným z dôvodov je vplyv antivakcinačných hnutí.

Metóda: Realizovali sme 14 rozhovorov so 16 účastníkmi a účastníčkami, ktorí odmietajú vakcináciu (5 mužov a 11 žien, väčšinou vysokoškolsky vzdelaní z Bratislavy; oslovení metódou snowball sampling; kritérium výberu bolo odmietanie vakcinácie detí). Dáta sme analyzovali tematickou analýzou.

Výsledky: Dve najvýznamnejšie témy, ktoré zaznievali v súvislosti s odmietaním vakcinácie boli nedôvera k zdravotníckym inštitúciám, a tendencia k individualizmu. Argumenty oponentov vakcinácie sa týkali hlavne škodlivých vedľajších účinkov, ekonomických záujmov farmaceutických firiem, a pochybnej účinnosti vakcinácie.

Záver: Uzatvárame, že anti-vakcinačný diskurz z veľkej miery vychádza zo strachu a nedôvery v medicínsky systém. Keďže tieto obavy sa nedarí adresovať, predpokladáme, že trend odmietania vakcinácie môže mať stúpajúci charakter.

Príspevok je súčasťou grantu VEGA 2/0154/1.

Neusar, A. Co trápí doktorandy? Výzvy PhD existence

Pracoviště autora: Katedra pedagogické a školní psychologie, PdF, OU v Ostravě

Východiska: V průběhu studia doktorátu naráží studenti na ne jeden problém, na který musí nějak reagovat, aniž by byli dostatečně připravováni (např. výuka, odborné psaní).

Metoda: Autor čerpá ze zkušenosti s vedením workshopů a z odpovědí na dotazníková šetření, ve kterých účastníci workshopů popisovali pomocí otevřených odpovědí své zkušenosti s doktorátem a jak zvládají požadavky doktorátu (workshopy z let 2010 až 2015; obvykle 1 až 3 krát ročně).

Výsledky: Mezi nejčastější otázky patřil smysl samotného PhD. Dále se objevovalo např.: zvládání souběžných radostí a starostí; identita doktorandů a vztahy na institucích; byrokracie a emaily; odborné psaní; výuka; granty; existence po PhD.

Závěry: Mnohá z trápení doktorandů jsou nevyhnutelná, nicméně některým se dá i lehce předejít, pokud se ví jak na to. Příspěvek shrne nejenom trápení, ale i možná řešení, co s nimi.

Oulehla, M., Kastnerová, M. *Verbaterapie jako prostředek k řešení psychosomatických potíží, k duchovnímu rozvoji a k podpoře lidského zdraví*

Pracoviště prvního autora: Chirurgická praxe, České Budějovice

Východiska: Poetoterapii lze definovat jako terapeutickou metodu, která využívá prvků poezie, za účelem navození žádoucího prožívání, chování a jednání klientů. Je to verbální terapie představující prostředek k řešení psychosomatických potíží, k duchovnímu rozvoji a k podpoře lidského zdraví. Jedná se o terapii pomocí koncentrované myšlenky – energií verše. Nejstarší zmínku o přímém využívání básní k léčbě najdeme u Římanů. Básně k léčbě využívali v Pensylvánii v nemocnici, kterou založil Benjamin Franklin. Poezie se v ní používala jako pomocný terapeutický prostředek k léčení duševně nemocných pacientů. Léčivé účinky veršů prosazoval v roce 1928 americký básník Eli Greifer, povoláním lékárník a právník. První poetoterapeutická sezení se konala v newyorském Institutu sociální terapie.

Metoda: empirické pozorování a praktické zkušenosti s působením receptivní poetoterapie v chirurgické praxi a v praxi praktického lékaře. Zkušenosti s aktivní poetoterapií v rámci pedagogické praxe. Verbaterapie jako metoda zaměřená na etické hodnoty a humánnost představuje cestu k poznání, odpuštění, klidu, pokoře, empatii, porozumění druhým a lásce.

Výsledky: Verbaterapie napomáhá k lepšímu zvládnutí zdravotních potíží. Závěry: Verbaterapie je vhodným prostředkem k duchovnímu rozvoji a k podpoře lidského zdraví, její využití jako terapeutické psychosomatické metody je vhodné jak v klinické, tak pedagogické praxi.

Pavlas, I. Úroveň syndromu vyhoření ve vztahu k Chování typu A v učitelské práci

Pracoviště autora: Katedra pedagogické a školní psychologie, PdF, OU v Ostravě

Východiska: Příspěvek se zabývá problematikou zkoumání psychosociální zátěže, úrovní a mírou výskytu syndromu vyhoření u pedagogických pracovníků na středních školách. Je známo, že tento jev způsobuje emoční vyčerpání, nastoluje stav depersonalizace a nízké pracovní uspokojení. Jedná se o multifaktorový fenomén, který na základě působení stresorů prostředí a rizikových faktorů, které vznikají vlivem některých osobnostních charakteristik daných osob. V konečném důsledku se objevuje ztráta smysluplnosti vykonávané práce, zejména v pomáhajících profesích.

Metoda: Ve výzkumu byly použity a administrovány dvě standardní dotazníkové metody, dotazník MBI a dotazník Chování typu A.

Výsledky: Výzkumný soubor tvoří 252 respondentů, pedagogů středních škol různých oborů v moravskoslezském kraji. Výsledná data jsou zpracována v deskriptivní rovině statistické analýzy a stanovené hypotézy byly ověřeny vyššími statistickými postupy.

Závěry: Zjištěné hodnoty zkoumaných proměnných naznačují, že celková úroveň syndromu vyhoření vykazuje mírný vzestup, především v oblasti emocionálního vyčerpání a následné depersonalizaci z hlediska pohlaví, ale i délky vykonávané učitelské praxe v daném oboru. Rovněž byly nalezeny významné souvislosti mezi rizikovými a protektivními faktory vyhaslosti dle typu Chování A a B.

Pelcák, S., Čermáková, R. *Psychologické faktory života s diabetem mellitus*

Pracoviště prvního autora: Katedra sociální patologie a sociologie, PdF, Univerzita v Hradci Králové

Východiska: Pilotní studie u souboru diabetiků – členů sdružení DIA Sport přináší podrobnější údaje o souvislostech mezi SOC a vybranými koreláty zdraví u diabetiků s DM1T. Zpřesňuje vazby mezi depresí, stresem a distresem souvisejícím s diabetem, ověřuje moderující roli SOC při expozici stresu souvisejícím s diabetem, ověřuje roli SOC v adherenci ke zdravému životnímu stylu u diabetiků a vazby na další protektivní faktory, jež ovlivňují celkové zdraví jedince.

Metody: SOC 29, experimentální verze Diabetes Distress Scale (Polonsky a Fisher, 2005), Stress Profile (K. M. Nowack, 2006).

Výsledky: Kvantitativní zhodnocení intenzity deprese vyjádřené SDSi potvrzuje přítomnost zřetelně vyjádřené až těžké deprese u 23% diabetiků, vyšší míru diabetického distresu vykazuje 22% souboru. Statisticky signifikantní vztahy byly zjištěny mezi depresí a celkovým diabetickým distresem ($r = 0,57$), depresí a emocionálním distresem ($r = 0,55$), depresí a distresem souvisejícím s léčebným režimem ($r = 0,43$), depresí a interpersonálním stresem souvisejícím s DM ($r = 0,57$), depresí a distresem souvisejícím s lékařem ($r = 0,26$). Statisticky signifikantní vztahy byly rovněž zjištěny mezi distresem za období 3měsíců (měřeno STRESS PROFILE) a depresí ($r = 0,41$). Obdobně mezi distresem a celkovým diabetickým distresem ($r = 0,42$). Statisticky velmi těsný vztah byl zjištěn mezi SOC a SDSi ($r = - 0,80$). Signifikantní vztahy byly rovněž zjištěny mezi dimenzemi SOC a SDSi. Vyšší celkové hodnoty SOC souvisejí s nižšími hodnotami distresu souvisejícího s DM. Byl zjištěn signifikantní vztah mezi SOC a celkovým skóre DDS ($r = - 0,59$), obdobně vyšší hodnoty SOC negativně korelují s jednotlivými subškálami DDS. Statisticky signifikantní vztah byl zjištěn mezi sociální oporou a celkovým distresem souvisejícím s diabetem ($r = - 0,35$), mezi sociální oporou a depresí vyjádřenou SDSi ($r = - 0,33$). Statisticky signifikantní vztah ($r = 0,56$) byl zjištěn mezi SOC a zdravotními návyky posilujícími zdraví. Vyšší hodnoty SOC souvisejí s pravidelným chováním, které přispívá k psychické i fyzické pohodě.

Závěry: Diabetici s vyšší silou smyslu pro soudržnost vykazují vyšší míru adherence ke zdravému životnímu stylu. Vyšší síla SOC souvisí s dalšími protektivními faktory (sociální opora, pravidelná pohybová aktivita, kognitivní styl, zvládací strategie), jež usnadňují přijetí života s DM.

Petrová, A., Plevová, I. *Inkluzivní forma vzdělávání z pohledu učitelů základních škol a rodičů žáků*

Pracoviště prvního autora: Katedra pedagogické a školní psychologie, PDF, OU v Ostravě

Východiska: Příspěvek seznamuje s vybranými výsledky výzkumné studie věnované problematice inkluzivní formy vzdělávání, která však vzbuzuje často různé pochybnosti, a to jak u laické, tak i odborné veřejnosti. Všechny změny ve vzdělávacích přístupech souvisejí nejen s promyšlenými teoretickými východisky, ale především s komplexní připraveností hlavních aktérů vzdělávání a výchovy, samotných učitelů a také rodičů dětí.

Metoda: Dotazníkové šetření u učitelů základních škol Olomouckého kraje (260) a rodičů žáků základních škol (900) a jeho analýza. Hlavním záměrem realizace výzkumné studie bylo zjišťování a analýza současného názorového spektra učitelů základních škol a rodičů dětí těchto škol na inkluzivní formu vzdělávání obecně a podrobněji pak se zaměřením na děti se zrakovým či sluchovým postižením.

Výsledky: Převahu kladných názorů je možno u našeho souboru rodičů spatřovat více v sociální dimenzi, tedy ve vnímání přínosu pro obě strany spolužáků, děti s postižením i děti intaktní. Jen část rodičů při tom měla nějakou zkušenost s inkluzí či s postiženou osobou ve vlastní rodině. Je potřeba zdůraznit, že převážně pozitivní postoj k inkluzi neznámá, že by rodiče neměli žádné obavy a nejistoty. Obdobně učitelé vnímají pozitivně především sociálně psychologický přínos inkluze, avšak zároveň se mnohdy necítí dostatečně připraveni k této formě vzdělávání, stejně jako nepovažují současné podmínky k její realizaci za příznivé.

Závěry: Některá zjištění aktuálních názorů učitelů běžných škol na inkluzivní formu vzdělávání vedou k zamyšlení, co by bylo žádoucí udělat pro pozitivní změnu v této oblasti. Nabízí se jak zvýšení informovanosti učitelů spojené s důslednější pomocí v praktických otázkách realizace inkluze, tak orientace na pochybující pedagogy a otevřená diskuse o podmínkách fungování této formy vzdělávání.

Plevová, I., Jirásková, M., Petrová, A. *Zimní putování a subjektivně významné hodnoty u studentů FTK UP Olomouc*

Pracoviště prvního autora: Katedra pedagogické a školní psychologie, PdF, OU v Ostravě

Východiska: Příspěvek má za cíl prezentovat zkušenosti s pětidenním zimním putovním kurzem v rámci neformálního vzdělávání studentů FTK a jeho možným dopadem na uvědomění si subjektivně významných hodnot, či jejich ev. Změn pod vlivem intenzivního pobytu v přírodě. Studenti na sněžnicích překonávají každý den 12 kilometrů, před soumrakem bivakují, společně si připravují podmínky ke spánku, vaří jídlo. Celý průběh a podmínky kurzu vedou účastníky k soustředění se na základní podmínky přežití v zimní přírodě.

Metoda: Subjektivně významné hodnoty byly zjišťovány prostřednictvím tvorby mentálních map, které studenti tvořili před kurzem a po kurzu. Mentální mapy vytvářejí základní strukturu představ, která se v našem případě vztahovala k tomu, „co je pro mě důležité“. Následně byly četnosti zjištěných hodnot porovnávány s teorií hodnot V. E. Frankla a teorií potřeb A. Maslowa. Zkoumaný soubor: studenti 3. Ročníku oboru rekreologie FTK UP v Olomouci. Byly zpracovány mapy 6 účastníků (4 muži a 2 ženy), kteří se zúčastnili tvorby mentálních map před putováním i po putování (celkem 12 mentálních map).

Výsledky: Z výsledků četnostního zpracování vyplývá, že po intenzivním pobytu v přírodě se u probandů statisticky významně zvýšila četnost hodnot duchovních, vykazujících sebetranscendenci.

Závěry: Podobné neformální kurzy jsou na FTK UP již tradicí. Cílem je nejen zkouška psychické a fyzické odolnosti, ale také možnost přemýšlet o životních hodnotách a o životě. Z výsledků a z rozhovorů se studenty se dá předpokládat, že intenzivní pobyt v přírodě pravděpodobně podpořil uvědomění si hodnot, vykazujících sebetranscendenci.

Pospíchal, M. *Coping strategie vrcholových manažerů ve vztahu k jejich imunitnímu systému a riziku onemocnění rakovinou*

Pracoviště autora: Katedra psychologie FF UK v Praze

Východiska: Intenzivní výzkum posledních třech desetiletí ukazuje, že samotné biologické faktory nejsou příčinou všech změn, které probíhají v našem imunitním systému. Velmi zřetelně se ukazuje, že je třeba uvažovat také o vlivu psychologických faktorů na stav imunitního systému člověka. Výzkumný projekt se zabývá vztahem mezi strategiemi zvládnání psychické zátěže a stavem imunitního systému, je zaměřený na srovnání dvou skupin. Na straně jedné vrcholových manažerů a na straně druhé lidí, kteří v nedávné historii onemocněli rakovinou. Z následného srovnání výsledků bychom rádi získali informace o tom, zda je možné vysledovat rozdíly ve strategiích zvládnání psychické zátěže a stresu u těchto dvou skupin.

Metoda: Vzhledem k interdisciplinární povaze výzkumu využíváme kombinaci dvou metodologických přístupů. Z oblasti psychologické jde o polostrukturovaný rozhovor a sestavu dotazníků: Stress Profile (Novack, 2006), Bochumský osobnostní dotazník (Hossip, 2011), Coping Strategy Inventory (Tobin, 2001), VAROS (Mikšík, 2004). Z oblasti imunologické využíváme detailní imunologické vyšetření ze vzorku krve, kde sledujeme mimo jiné protinádorovou imunitu a prozánětlivé látky.

Výsledky: Projekt je v současné době ve fázi realizace.

Závěry: V rámci prezentace bude možné představit projekt, jeho současnou podobu a dílčí nálezy získané u pilotní skupiny účastníků.

Pugnerová, M. Význam propojení teoretických a praktických psychologických poznatků u budoucích učitelů

Pracoviště autora: Katedra psychologie a patopsychologie, PdF, UP v Olomouci

Východiska: Předložený příspěvek seznamuje s výsledky (s reakcí studentů) na prožitkovou návštěvu Pedagogicko-psychologické poradny (dále jen PPP). Studenti zaměřeni na různé aprobační pedagogických studií jsou v průběhu studia vystavováni tzv. průběžným pedagogickým praxím i souvislým pedagogickým praxím. Seznamují se tak s náplní pedagoga nejprve formou náslechnů a následně mají nemálo příležitostí vyzkoušet si v praxi roli pedagoga a zúročit tak teoreticky získané znalosti. Za celou dobu studia mají však málo příležitostí se zblízka s prací psychologa či speciálního pedagoga v kontextu pedagogicko-psychologického poradenství. Z toho důvodu vzniká potřeba vzhledem do náplně práce psychologů a speciálních pedagogů, neboť pedagogická profese je v případě výskytu obtíží žáků úzce a nejčastěji navázána na činnost a pomoc PPP. Ze seznámení s náplní těchto profesí pak plynou reálná očekávání budoucích pedagogů, která mohou být v případě výskytu obtíží žáka naplněna.

Metoda: Sebezkušenost, pozorování a zpětná vazba formou zpracování seminární práce podle předem určených instrukcí. Před návštěvou Pedagogicko-psychologické poradny byly všechny zúčastněné studentky (v celkovém počtu 14) instruovány, že výstupem návštěvy PPP bude zpětná vazba písemnou formou.

Výsledky: Volné odpovědi na předem určenou strukturu otázek: Ukázka zpětné vazby od studentky: Má očekávání: „Vzhledem k mému předchozímu studiu oboru speciální pedagogika jsem využila možnosti návštěvy PPP s velkou chutí. Jelikož mé první studium nebylo primárně zaměřeno na budoucí práci ve školských zařízeních, neměla jsem příležitost se s tímto zařízením oficiálně seznámit...“

Závěry: Studentky byly sebezkušenostní návštěvou PPP nadšeny. Nadšení studentek ze setkání s praxí bylo tak veliké, že v následujícím semináři (již na půdě PdF), který následoval, měly tendenci zlehčovat a bagatelizovat výuku absolvovanou na VŠ s tím, že ne teorie, ale zejména praxe má veliký význam v jejich vzdělávání.

Stecz, P., Nowakowska-Domagala, K. *Psychological symptoms associated with anger suppression and the positive meaning of coping*

Pracoviště prvního autora: Uniwersytet Lodzki, Instytut Psychologii, Zakład Metodologii Badan Psychologicznych i Statystyki

Východiska: Anger suppression and control are thought to be associated with increased risk of cardiovascular diseases, intensification of negative affect and distress. In contrast, control of negative emotions is argued to comprise an emotional intelligence.

Metoda: The authors report the result of the study aimed at assessing the meaning of task oriented coping style in the association of anger suppression and perceived stress among professionally active physiotherapists (n = 68). The subjects have completed Perceived Stress Scale (PSS – 10), Coping Inventory in Stressful Situations (CISS), CECS (Courtould Emotional Control Scale) and the authors' questionnaire.

Výsledky: No significant association between anger control (AC) and perceived stress (PS) was found thus the moderation effect (task oriented coping, TOC) could not be observed for the relationship of AC and PS. Two-way ANOVA (low vs. High TOC * low vs. High AC) results have shown the interaction effect indicating that individuals with high AC who used modestly TOC were more likely to perceive higher level of PS.

Závěry: TOC might play an important role in predicting psychological outcome among individuals with high emotional control. The authors assume that physiotherapists are a heterogeneous but also a considerable group in investigating emotional control – coping – stress relationships. The results could vary for other clinical and healthy populations.

Svobodová, L. Fenomén sebepoškozování – proč se žáci základní školy sebepoškozují? Pohled školní psycholožky

Pracoviště autora: Vzdělávací agentura DIALOG, Jeseník

Východiska: Sebepoškozování je závažný fenomén, kterému by měla být věnována větší pozornost. Za zdánlivě nevinnou činností se totiž často skrývají vážné problémy dětí, jejichž neřešení může sebepoškozující chování ještě zesílit.

Metody: Shrnutí sedmiletých zkušeností z praxe školní psycholožky, kazuistiky. Doba sledování: květen 2009 – duben 2016. Počet mých klientů: 1190.

Výsledky: Sebepoškozování může být projevem bezradnosti při hledání východiska z tíživé situace, voláním o pomoc či neschopností řešit své problémy. Procento zjištěného výskytu sebepoškozování: 4%.

Závěry: Za 7 let mého působení na ZŠ jsem se setkala s vícero případy sebepoškozování. Některé byly velmi podobné, jiné odlišné. Podobnost pozoruji např. ve spouštěči, pohlaví a věku, odlišnosti jsem zaznamenala ve frekvenci, opakování, závažnosti a spolupráci s rodiči. Pokud jde o výskyt sebepoškozování, každým rokem pozoruji mírný vzestup, nicméně největší problém vidím v komplikovanosti řešení problému, spolupráci s rodiči a „snadnosti vzniku“. O konkrétních dětech, příčinách a řešeních bych ráda pohovořila ve svém příspěvku.

Svoboda, M., Rysová, I. *Fastfood jako stravovací styl současné doby*

Pracoviště prvního autora: Katedra psychologie – Oddělení psychologie zdraví a výchovy ke zdraví, PdF, ZČU v Plzni

Východiska: Základním teoretickým východiskem tohoto tématu je problematika racionální výživy a současného alternativního směru fastfood. Výzkumné šetření je zaměřené na následující výzkumné otázky: 1. Jaká je motivace lidí pro návštěvu fastfoodů? 2. Uvědomují si lidé navštěvující fastfood dopad konzumace tučného jídla na jejich zdravotní stav?

Metoda: Metodou výzkumného šetření je dotazník vlastní konstrukce.

Výsledky: Převládající motivací lidí pro návštěvu restaurací fastfood je chuť, rychlá příprava jídel a obsluha. Téměř tři čtvrtiny respondentů tvrdí, že po konzumaci fastfoodového jídla se cítí dobře. Většina oslovených považuje fastfoodové jídlo za nezdravé. Nejrizikovější nemocí je dle respondentů obezita, následně kardiovaskulární choroby, cukrovka II. Typu, vysoký krevní tlak. Jako málo rizikové choroby považují astma a DNU.

Závěry: Převládající motivací lidí pro návštěvu fastfoodových zařízení je obsluha. Respondenti zde hodnotili velmi kladně přístup a systém fastfoodové obsluhy. Lidé konzumující fastfood si uvědomují dopady tohoto typu stravy na jejich organismus jen částečně. Dalo by se říci, že v povědomí respondentů jsou pouze choroby, které jsou s fastfoody spojovány v médiích. Těmito chorobami jsou obezita, cukrovka II. Typu, kardiovaskulární choroby a vysoký krevní tlak. Naopak nemoci jako jsou astma a Dna většina respondentů nepropojuje s konzumací fastfoodového jídla.

Štětovská, I., Justová, R., Kotenová, Y., Tomková, B. *Zdraví učitelů očima studentů*

Pracoviště prvního autora: Katedra psychologie, FF UK v Praze

Východiska: Problematikou zdraví učitelů se zabývají odborníci, ale stranou pozornosti zůstávají výsledky zkoumání této náročné profese zprostředkované diplomovými aj. pracemi vysokoškolských studentů. Příspěvek vychází ze zjištění tří studentských prací (2014 – 2016), které se podrobněji zaměřily na problematiku vyhoření a engagementu učitelů, na spánek jako protektivní faktor profesní zátěže a na zdraví učitelů a klima školy.

Metoda: Kombinovaný kvantitativní a kvalitativní design (dotazníky standardizované i autorské, rozhovory). Celkem kontaktováno přes 500 učitelů, převážně základních a středních škol.

Výsledky: Zdá se, že vyhoření a engagement učitelů se mohou do jisté míry vyvažovat. Byla zjištěna zajímavá souvislost mezi kvalitou spánku, syndromem vyhoření a životní spokojeností učitelů. A výzkum naznačuje zajímavé propojení zdraví učitelů ve vztahu ke vnímání klimatu školy.

Závěry: Je škoda nevyužívat dat, která se skrývají v tzv. šedé vědecké zóně, když přitom často přinášejí podnětné informace a aktuální zjištění, neovlivňovaná tolik skrytými cíli zadavatelů.

Vachková, E., Gigalová, V., Čermáková, E., Mareš, J. *Kvalita života v těhotenství a její hodnocení pomocí elektronické verze dotazníku QOL-GRAV*

Pracoviště prvního autora: Ústav sociálního lékařství, Oddělení ošetřovatelství, LF UK v Hradci Králové

Východiska: Složitost změn způsobená těhotenstvím není zastoupena jen somatickými proměnami, ale na kvalitě života v prenatálním a postnatálním období ženy se spolupodílí i psychické a sociální proměnné. Je zřejmé, že těhotenství má výrazný dopad na kvalitu života, podněcuje řadu změn, a v mnoha případech je i jejich aktivátorem. Cílem studie bylo v pilotním šetření ověřit elektronickou verzi specifického dotazníku QOL-GRAV, dále zjistit vliv vybraných demografických proměnných na kvalitu života těhotných žen v elektronické verzi.

Metoda: Jako metodu jsme použili náš 9 položkový specifický dotazník QOL-GRAV hodnotící kvalitu života v těhotenství.

Výsledky: Elektronická verze dotazníku QOL-GRAV má vysokou reliabilitu, koeficient vnitřní konzistence Cronbachovo alfa je 0,81. Byly spočítány korelace jednotlivých položek dotazníku QOL-GRAV, interkorelační vztahy se pohybují s hodnotou Pearsonova korelačního koeficientu od 0,53 – 0,076. Statisticky významný vztah byl zjištěn v souvislosti s délkou těhotenství, zaměstnáním, rodinným stavem.

Závěry: Dotazník rychle a jednoduše identifikuje jak somatické potíže, tak i problémy v psychosociální oblasti, které mohou ovlivnit průběh těhotenství a kvalitu života. Elektronická verze specifického dotazníku QOL-GRAV splňuje předpoklady pro individuální přístup v péči o těhotnou ženu, shromažďovaná data mohou sloužit jako podklad pro výzkumné účely.

Podpořeno projektem PRVOUK P37/09 a Podpořeno projektem AZV č. 16–28174A.

Vrtišková, P. *Pilotní studie: Osobní pohoda a životní styl vojáků z povolání*

Pracoviště autora: Fakulta vojenského zdravotnictví UNOB v Hradci Králové

Východiska: Pilotní studie měla identifikovat životní styly vojáků z povolání, porovnat tyto styly s osobnostními charakteristikami a úrovní psychologické osobní pohody. Hlavním cílem této studie bylo zlepšení konstrukce dotazníku životního stylu.

Metoda: na malém vzorku vojáků z povolání (N = 65) byl použit dotazník životního stylu vlastní konstrukce, dále Big Five Inventory (BFI – 44), škála „Cultural Empathy“ z Multicultural Personality Questionnaire (MPQ), Portrait Values Questionnaire (PVQ) a Scales of Psychological Well-Being (SPWB).

Výsledky: Všichni vojáci ze souboru cvičí minimálně 1 hodinu týdně, přičemž nejčastěji 5 – 8 hodin (43,08%, méně 20% respondentů, více než 10 hodin 35,38%). Zdravé stravování je v normálním rozložení. 55,38% je nekuřáků. 26% respondentů zcela abstinuje, ale kupodivu stejné procento přiznalo zkušenost s marihuanou.

Závěry: Pilotní studie potvrdila některé implicitní hypotézy, které plynou z konstrukce výzkumného nástroje (BFI-44 a SPWB). Přinesla také mnoho podnětů pro zlepšení konstrukce dotazníku životního stylu.

Žaloudíková, I. *Dětské pojetí drogy*

Pracoviště autora: PdF, MU v Brně

Východiska: Děti se mohou s drogovou problematikou setkávat v běžném životě poměrně často. Především v médiích, v kontaktu s vrstevníky, v rodině, v mimoškolním prostředí, ale také ve školní výuce. Dětské pojetí fenoménu droga a jeho změnu zkoumal Doulík (2005) u dětí 3., 5., 7., a 9. Třídy základní školy.

Metoda: Kvantitativní výzkum pomocí škálového a testového dotazníku (Doulík 2005) nám byl inspirací ke zjištění kognitivní a afektivní dimenze dětského pojetí drogy, současně s kvalitativním šetřením pomocí kresby, individuálního rozhovoru a pojmové mapy. Zaměřili jsme se především na zjištění dětských představ fenoménu droga resp. Legální droga (tabák, alkohol) u dětí primárního stupně základní školy.

Výsledky: Výsledky prokázaly vysokou kognitivní úroveň pojmu droga. Prokázány byly negativní postoje k tabáku i alkoholu. Na utváření afektivní dimenze se podílejí také vlastní zkušenosti dětí s těmito látkami. V kresbě vyjadřovaly různé druhy a podoby drog, důsledky drog na zdraví člověka, škodlivost drog. Pro všechny respondenty byl pojem droga známým pojmem. Děti je chápou jako běžnou součást života.

Posterová sekce

Brustmannová, S., Slezáčková, A. *Adaptace Škály vytrvalosti a Škály naděje pro českou populaci*

Pracoviště prvního autora: Psychologický ústav FF MU v Brně

Východiska: Výzkumným cílem této studie je ověřit psychometrické vlastnosti české adaptace Škály vytrvalosti a Škály naděje. Ověření psychometrických vlastností adaptací škál zahrnovalo analýzu položek, ověření reliability ve smyslu vnitřní konzistence škál a zjištění faktorové validity.

Metoda: Výzkumný soubor tvořilo 338 respondentů České republiky, z toho 209 (61,8 %) žen a 129 (38,2 %) mužů, ve věkovém rozpětí 15 – 76 let ($M = 28,39$; $sd = 10,5$). Analýza dat byla provedena ve statistickém programu SPSS 19.

Výsledky: Výsledky svědčí o uspokojivé vnitřní konzistenci i faktorové validitě českých adaptací škál. Cronbachovo alfa pro Škálu vytrvalosti činí 0,78, pro Škálu naděje 0,84, přičemž počet faktorů odpovídá teoretickým předpokladům obou metod.

Závěry: Přínosem této studie je poskytnutí odborné veřejnosti dvou psychometricky ověřených metod pozitivní psychologie, včetně Orientačních normativních údajů.
